

УДК 343.983

Лук'яненко Н.Е.¹, Кисельов Д.М.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БАД-111 НУ «Запорізька політехніка»

ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАЛЮТ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

У процесі глобального розвитку технологій та інновацій, поступової модернізації всіх економічних процесів на початку ХХ століття, паралельно з реальною економікою, набуває широкого розвитку віртуальна економіка, основою якої є обіг цифрової валюти.

Останні роки більшість країн активно займаються питанням національними цифровими валютами (CBDC central bank digital currencies) на етапі досліджень і розробок. У 2021 році CBDC досліджували понад 86% центральних банків, 60% – проводили експериментальні заходи, 14% – розгортали пілотні проекти з її впровадження.

Розробка CBDC була зумовлена реакцією центральних банків на стрімке зростання попиту на приватні гроші та криптовалюти. Центробанки вимушені «іти в ногу з часом» щоб утримати провідну роль у фінансово – платіжній системі, і випереджувати приватних гравців, розвиваючих інновації у фінансовому секторі. Поміж інших причин – намагання створити держав універсальний платіжний інструмент чи розрахунковий актив для децентралізованої фінансової інфраструктури або отримати додатковий інструмент впливу на фінансову систему держави.

Обсяги використання готівки в багатьох країнах, у тому числі в Україні, скорочуються. НБУ почав розробляти власну цифрову валюту у 2016 році. У 2019 році він підготував аналітичну записку за результатами свого пілотного проекту "Е-гривня", який передбачав емісію обмеженої кількості е-гривні та здійснення розрахунків. Міністерство цифрової трансформації України з НБУ анонсували 15.12.2021 року, що запускають пілотний проект, який дасть змогу вивчити потенціал використання технологічних рішень, зокрема блокчейн-технології, при розробленні е-гривні.

Свої проекти цифрових валют просувають КНР, Казахстан, Зімбабве, Білорусь, Таїланд, Туреччина. ЦБ Ірану почав тестувати цифровий «крипторіал» ще 2022 року. У цій країні хочуть створити забезпечений золотом стей-

блоїн Перського регіону для проведення розрахунків за іранські товари, насамперед нафту та природний газ.

Водночас США, ЄС та Японія після тестування своїх цифрових валют або навіть на стадії проектування поставили процес запуску «цифри» на паузу. Аналогічно призупинив проєкт створення цифрової гривні і НБУ.

Пауза у введенні цифрових валют у країнах Заходу може бути зумовлена прогресом у сфері штучного інтелекту. Справа в тому, що поєднання цифрової валюти та штучного інтелекту (CBDC + AI) може дати країнам Глобального Півдня ту саму омріяну глобальну систему еквівалентного обміну їхніх природних ресурсів на цифровий запис реальної вартості.

Створення такої системи означатиме кінець ери фіатних грошей, Ямайської системи та домінування у світі резервних валют. Проте з'явиться модель еквівалентного товарного обміну. Така система потрібна країнам Глобального Півдня і не потрібна Заходу, хоча на Заході розуміють, що цифровий фінтех не зупинити.

Україна ментально та політично перебуває на Заході, але економічно — на Глобальному Півдні, бо має сировинну економіку. Тому Україні вигідний запуск цифрової гривні: вона забезпечить еквівалентне ціноутворення на природні та сировинні ресурси. Тобто більше ніяких продажів залізної руди «по 60 доларів» на офшорні компанії, коли потім та ж руда продається по 200 доларів.

Але запуск цього проєкту в Україні буде гальмуватися як через зовнішні причини (Україні не дозволять стати першою європейською країною з активно застосовуваною CBDC), так і через внутрішні (українським експортерам зовсім не потрібне «цифрове око» держави, що стежить, як вони пропускають свій експортний виторг крізь сито контрольованих іноземних компаній для податкової оптимізації).

Серед переваг CBDC можна назвати надійність (емітентом є центральний банк); боротьба з відмиванням грошей (обмеження анонімності); здешевлення грошових переказів; посилення безпеки особистих фінансів; поява універсального платіжного інструменту; цифровізація економіки; підвищення довіри до національної валюти; розширення безготівкових розрахунків; еквівалентне ціноутворення на природні та сировинні ресурси.

Таким чином, розробка української цифрової валюти, е-гривні, є логічним кроком на загальному шляху цифровізації економіки та держави, який сповідує Україна.